

Delavska Pravica

Glasiło krščanskega delovnega ljudstva

Izhaja vsak četrtek pop.; v slučaju praznika dan poprej — Uredništvo: Ljubljana, Miklošičeva c. — Nefrankirana pisma se ne sprejemajo

Posamezna številka Din 1.—. ~ Cena: za 1 mesec Din 4.—, za četrt leta Din 10.—, za pol leta Din 20.—; za inozemstvo Din 7.— (mesečno) — Oglasi: po dogovoru

Oglasi, reklamacije in naročnina na upravo Delavskega zbora, Miklošičeva cesta 22, I. nad. Telefon 2265. — Štev. čekovnega računa 14.900

Važen obisk

V soboto popoldne je prispel v Ljubljano tajnik krščanske strokovne internacionale in nizozemski senator tov. Serrarens. Njegov prihod je veljal obisku Jugoslov. strokovne zveze. Ob prihodu vlaka so ga na kolodvoru pozdravili člani načelstva JSZ.

Ob 6 popoldne se je vršila širša seja načelstva JSZ, katere so se udeležili prav vsi člani načelstva JSZ tako iz Ljubljane, kakor tudi z dežele. Predsednik Srečko Žumer je ob otvoritvi najprisernejše pozdravil tajnika Serrarensa in poudaril, da je ta obisk ravno za Jugoslov. strokovno zvezo silno važen, posebno sedaj, ko neke sile hočejo razbijati organizirane vrste nad 40 let starega krščanskega soc. delavskega gibanja. To gibanje, ki je strokovno osredotočeno v Jugoslov. strok. zvezi, je sad trudapolnega in idealnega dela, ki ga je započel dr. Janez Ev. Krek, spodbuden po papeški okrožnici »Rerum novarum«. Vsa dolga leta, ki so bila vseskozi spremljana z borbami in žrtvami, so tako Krek kot njegovi tovariši, delali z vsemi silami na procvitu organizacije, ki je bila vseskozi močan jez proti brezverskemu socializmu in močna obramba delavstva proti modernemu kapitalističnemu zaslužnjenju delavstva. Prav tako je Jugoslovanska strokovna zveza bila prva slovenska stanovska organizacija, ki je pozdravila in sprejela tudi novo okrožnico papeža Pija XI. in je pripravljena sodelovati z vsemi, ki so pripravljeni stvarno delati za nov, pravičnejši družabni red po zamisli papeških okrožnic za dvig delavstva iz suženjstva modernega kapitalizma. Nikakor pa ne bo šla JSZ skupaj s kakimi ljudmi, ki bi hoteli naše delavstvo »osrečiti« s stanovščino po zgledu Mussolinija ali Hitlerja. Tako stanovstvo je v nepremostljivem nasprotju z vsemi nauki Cerkve in popolnoma zgrešena, nekrščanska »ureditev« socialnega življenja, temelječa na poganskih načelih nasilja in brutalnosti.

Ko mu je bil raztolmačen smisel govora tov. predsednika, je povzel besedo viharo pozdravljen tov. tajnik Serrarens. Najprej se je priserčno zahvalil za tovariški sprejem, izrazil obžalovanje, da ne more, kakor bi rad, povedati tega, kar želi, v jeziku organizirane krščanskega delavstva. Nato pa je nadaljeval:

»Zmerom sem vesel, kadar morem priti med tovariše - strokovničarje drugih držav. Zlasti pa se radujem danes, ko sem prišel med tovariše, ki prav v teh dneh njihova organizacija — Jugoslov. strokovna zveza, članica naše krščanske strokovne internacionale, doživlja novo pomlad in z mladostnimi silami širi svoje vrste, obenem pa bije težke borbe za svojo veljavo, ki ji po vseh pra-

vicah pripada. Vesel sem vašega neugnane porasta. A najbolj sem vesel dejstva, ki sem ga opazil že takoj v prvem trenutku, ko sem stopil med vas, to je tiste živahnosti in veselega zdravja, ki ga zaznavam z vaših obrazov. Vidim, da je krščanski strokovni pokret pri vas živahen, kar je po mojih izkušnjah tudi najboljši poročilo za napredek in uspeh tega pokreta. Napredka in uspehov pa delavstvo nikjer na svetu ne more dose-gati brez napornih borb.

Tudi naše krščanske strokovne organizacije so doživljale pred leti podobne borbe, kakor jih danes vi. Zato vam govorim prav iz lastne izkušnje. Strokovna delavska organizacija mora biti popolnoma samostojna in neodvisna od kogarkoli. Kajti delavska strokovna organizacija je samopomoč, samopomoč v združenju delavstva za izboljšanje njegovih gospodarskih in socialnih razmer in za pripravljanje novega bolj krščanskega in pravičnega družabnega reda v duhu nauka katoliške Cerkve. V teh načelih smo mi krščanski strokovničarji neizprosni in se ne umakemo nikomur niti za korak. Zakaj prav v tej samostojnosti in neodvisnosti je naša moč in sila. Brez svobode in neodvisnosti — kršč. strokovne organizacije ni! Krščanske strok. organizacije danes niso več mladostnik, ampak so dozorele v zrele in razumne moše, ki sem in tja potrebujejo le moškega nasveta, ki pa ne morejo prenesti, da bi njihova dejanja vodili kaki nezaželeni skrbniki.

Tovariši, ki vodite procvitajočo Jugoslov.

strokovno zvezo, naj vam kljub težini dni, ne upada pogum! Saj so za vami tisoči discipliniranih strokovničarjev in strokovničark, a bodite uverjeni, da so z vami tudi vsi krščanski strokovničarji v drugih državah. A z vami je še nekaj več, z vami je tudi pravica!

V nedeljo se je tov. Serrarens mudil ves dan v naši družbi. Po kosilu je v družbi predsednika JSZ obiskal naše prijatelje očete frančiškane in z njimi ostal del časa v zelo priserčnem razgovoru.

Ob treh popoldne je prisostvoval Serrarens predstavi v Delavski zbornici »Sveti Boštjan iz predmestja«. Nabito polna dvorana ga je ob prihodu priserčno pozdravila. Pri predstavi se je Serrarens sestel s prevz. nadškofom dr. A. B. Jegličem, ki je prav tako prišel iz Stične k predstavi. Med predvajanjem pa je prihitel tudi ljubljanski vladika prevz. g. škof dr. G. Rožman. Vsi trije so s svojo udeležbo silno razveselili vse zbrane, ki so priredili vsakemu posebej najpriserčnejše ovacije. Tov. Serrarens se je med tem del časa razgovarjal z obema prevzvišenima in jima tolmačil stališče in delo naše internacionale.

V ponedeljek opoldne se je tajnik Serrarens poslovil od predstavnikov Jugoslovanske strokovne zveze. Bil je z obiskom zelo zadovoljen in sedel v vlak z oblubo, da ob prvi priliki zopet pride v našo sredo. Še pred odhodom je ponovno poudaril, da Jugoslovanska strokovna zveza hodi docela pravilno pot in prosil, naj neomajno sledi temu delu lepšim časom slovenskega delavstva nasproti.

Božja setev

Stop! Kje smo? Ali smo na koncu, ali v začetku, ali ob preobratu? To so misli, če opazujemo v brezmoči brezupni napor človeštva.

Ali smo v začetku? Gotovo! Mnogokrat z našo modrostjo! Z majanjem glave in z zmi-gavanjem ramen svet sam sebe več ne razume. Zaradi tega se vara, si laže, zaradi tega se vedno bolj odteguje odgovornosti. Pa tudi svet vidi prevaro in zaradi tega se ogrinja z nedolžnim plaščem lepih besedi, s čimer vse skrije in odpusti. Bil nam je lep doživljaj, če pomislimo na film »Epizoda«, v katerem ljudje sčasoma vse pozabijo. Da, čas je vendar tako lepa beseda! Kaj pa je to »čas«? Ali nismo mi čas in ali ni čas tak, kakor ga mi oblikujemo? Da, toda nas bi mogli imeti za odgovorne, čas je pa anonimni ter ga ne more nihče zagrabiti in mu reči: »Ti si zločinec!« Obstoje še neka druga beseda, ki služi kot plašč za vse pregrehe, za vso krivico, in ta druga beseda je »kriza«.

Imamo vsepovsod krizo. Kaj pa je ta prav za prav? Noben človek ti tega ne bo mogel povedati, a vendar gredo vsi v boj s tem žitom. Zopet tak anonimni pojem, katerega ne moremo napraviti za nič odgovornega in ga ne moremo postaviti pred sodišče. In vendar kriza ni drugega kot poslednji koraki v propad, v smrt. In žrtev? Žrtev časa in krize smo pa samo mi! Ali ni vse življenje žrtev časa, pokopališče kriz? Vsako stano-

vanje pokopališče družine, vsaka hiša pokopališče premoženja, borza pokopališče gospodarstva, tisk pokopališče resnice.

In mi? Mi nosimo v srcu grob upanja. Vse-povsod vlada le botra kriza. Imamo krizo. V resnici pa moramo le reči, da nimamo nobene vere. Čas je izgubil vero. Vendar ne moremo živeti brez vere. Življenje je samo del vere. To ljudje vedo in zaradi tega nočejo več živeti. Zaradi tega postajajo morilci. Morijo v vojni, morijo v materinem telesu. Zato postajajo samomorilci. Morijo se s hitrostjo, racionalizacijo, s stahanovstvom! Čas in kriza! Da, ta dva sta anonimni konec sveta!

Ali smo v začetku? Kakor vzameš! Bog je odpravljen? O, ne! Še daleč ne! Bog da, toda brez Boga ne moremo vztrajati, zaradi tega imamo danes več bogov kot kdaj poprej. Vera je nesmisel! Opil! Torej proč z njo! Ah ne, kam neki? Brez vere vendar ni življenja! Boga vsemogočnega so odpravili in postavili druge bogove na oltar, boga vsemogočne države, boga vsemogočne tehnike, boga vsemogočnega gospodarstva. Vendar s tem nič ne opravimo. Potrebni so še svetniki in tako smo postavili telo na oltar, sveti šport v vseh raznolikostih. Božja beseda! Nesmisel! Deset božjih zapovedi? Tiranija, zaostalost! Sveto pismo so sežgali in pustili so tiskati stotine drugih svetih pisem.

zakonov in če tudi ti ne zadoščajo, vladajo z

Borba predilcev v tovarni Doktor in drug v Mariboru

Radi novih uvedb akordnih postavk v predilnici Doctor in drug, so se medse obično znižale. Med predilci je nastalo opravičeno razburjenje. Delavstvo v tej tovarni je le šibko organizirano in še to je razdeljeno po različnih organizacijah, od katerih se nekatere bore bolj proti delavstvu, kakor pa proti kapitalizmu. Za potreben skupen nastop vsega delavstva je v takih prilikah težko. Predilke v motorni so v svojih težavah in v borbi za neokrnjen zaslužek ostale čisto osamljene. Poskusile so z odporom, a so kmalu uvidele, da same ne morejo biti kos. Zato so se organizirale v Jugoslov. strokovni zvezi. Ta organizacija (drugim niso zaupale) pa do tedaj vsled marksistične in nacionalistične demagogije med delavstvom te tovarne, še ni mogla prodreti in delavstva zajeti v toliki meri, da bi sama lahko postavila tovarni vprašanje ali... ali... Komaj so bile izpolnjene pristopne izjave teh predilk, že je tudi JSZ morala pokazati, kaj zna in zmore, če delavstvu proti krivica.

Jugoslov. strokovna zveza je danes med ostalim delavstvom, kakor tudi pri podjetjih, znana kot res poštena, prava in dosledna zastopnica delavcev. Iz tega sledi, da podjetja ravno te organizacije nočejo videti v svojih obratih. Tudi v predilnici Doctor in drug se je storilo vse, da bi organizacijo (teh »krščanskih komunistov«) zatrli. Najprej so posameznim predilkam prigovarjali, jih rotiti in jih strašiti, naj odstopijo od JSZ. Ko pa vse to ni pomagalo, so nekaj najbolj agilnih in zavednih odpuštili. Tajništvo ekspoziture JSZ v Mariboru je ukrenilo vse potrebno, da se je napravil konec takim nezakonitostim ter zapostavljanju njenih članov. JSZ je dosegla, da so bila tozadevna pogajanja določena že takoj v teku 48 ur na brzojavni poziv. Ta pogajanja so se razbila. Podjetje je vztrajalo pri svojem, zastopniki delavstva pa tudi. Pri teh pogajanjih je podjetje vztrajalo tudi na stališču, da se je od pogajanj moral umakniti tov. Rozman Peter kot tajnik JSZ v Mariboru; hudo so mu zamerali odločen nastop za po svoje prizadetih delavcev.

Po ponovni intervenciji tajnika Rozmana pri g. podbanu in po zahtevah centrale JSZ v Ljubljani so se dne 6. maja izvršila druga pogajanja. Uspela so se toliko, da so bili nazaj v delo sprejeti vsi, ki so bili odpušteni zaradi organizacije. Zraven obratnih zaupnikov sta zastopala naše delavce še predsednik ekspoziture JSZ v Mariboru tov. Kores Martin in strokovni tajnik tov. Peter Lombardo iz Ljubljane. Predilki Pelhan Jožefa in Majer Marija sta bili odpušteni iz drugih razlogov. Na odlok kr. banske uprave je moral pri teh pogajanjih biti navzoč tudi ravnatelj g. Fišer.

Boj je treba nadaljevati in to povsod tam in dotle, dokler ta novi sistem premij na točke ne bo nudil delavstvu tudi zadostne kontrole nad storitvijo in kjer je ta storitev postala sedaj večja, plača pa manjša. Vsi, ki trpe in hočejo svoje delavske pravice v tej tovarni, nimajo druge izbire, kakor organizirati se v Jugoslov. strokovni zvezi. Samo tako združeni bomo močni in samo s tem nam je zagotovljen uspeh. Danes bi bile v tej tovarni vse boljše razmere, če bi bilo med delav-

stvom več smisla za skupnost in če bi to delavstvo tistim, ki vedno sejejo razdor, že davno pokazalo vrata. Saj ravno v tej borbi je vsak videl, kako vztrajno in dosledno je držala JSZ delavske zahteve. Pa kako je s podporami skrbela tudi za svoje odpuščene člane. Videli ste pri tem tudi zadržanje rdečih in plavih. Če je bilo to delavsko, potem sploh ne vemo, kaj je še delavsko. Glasilo rdečih »Delavska politika« se je celo norčevala iz te naše borbe, od plavih pa so nekateri hodili na naše sestanke celo špijonirati ter so podjetju sproti prinašali poročila, kateri delavci vse so bili na teh

Jože Gostiničar:

Kaj govorijo številke?

Številke o razmerah v družabnem življenju so največkrat dolgočasne, so pa zelo poučne in zato potrebne. Točne številke govorijo resnico, ki se ne da spremeniti; pa naj bo povoljna ali pa ne. S številkami se brez vsakega modrovanja najbolje pokaže stanje vsakega in vsakovrstnega gospodarstva. Številke nam točno razlagajo ljudsko gibanje, življenjsko razmerje, ter razne spremembe v razmerju med človekom in tehniko. Delavstvo samo se s številkami dejstvi (statistiko) bolj malo peča, pa je vendar potrebno, da tudi delavec pozna kolikor največ mogoče razvoj celotnega življenja. S tem je omogočeno spoznavanje lastnih in stanovskih razmer.

Iz belgrajske »Politike« vidimo tole: »V Jugoslaviji je 800.000 delavcev, ki dajejo v najem svoje moči. Od teh je bilo prijavljenih pri Osrednjem uradu za zavarovanje delavcev meseca oktobra 1935 594.340 oseb, med temi 159.000 žensk. Po strokovni opredelitvi jih pripada največ hišnemu pomožnemu osebju 58.000. Tekstilnih delavcev je 49.000, gozdnih in žagarskih 47.000. Dnine (plačo) ima izpod osem dni dnevno 70.118 delavcev, od 8—24 din pa 250.000. Za vzdrževanje delavske družine treh članov je dnevno potrebno: 1.700 gr kruha, 650 gr mesa, 105 gr masti, 191 gr sladkorja, 1240 gr drugih živil in 900 gr mleka. Vse to zneso dnevno 28 din. V tem pa ni všteto stanovanje, obleka, milo, luč, šolske potrebščine itd. Te številke govorijo jasno besedo za vsakega poštenjaka.

Vsak deseti zavarovanec »SUZOR-ja« je vajenec: V Jugoslaviji je 53.000 rokodelskih vajencev, število teh se je od leta 1930 povečalo za 4,12%. Vajencev je vpisanih največ v onih krajih, kjer prevladuje mala obrt. Tu predstavljajo vajenci največjo ali pa brezplačno delovno moč.

Od 545.000 zavarovanih delavcev je bilo v letu 1932 bolnih 187.000 oseb, na jetiki 15.267. V istem letu je bilo v tekstilni industriji za delo nesposobnih (bolnih) 13.580 delavcev, med temi 8400 delavk. V tekstilni industriji savske banovine je 46% delavcev za delo nesposobnih.

Od 1. januarja do 31. oktobra l. 1934, je bilo prijavljenih 237.592 brezposelnih z 357.411 družinskimi člani.

Leta 1921 je imela Jugoslavija 11.984.000 prebivalcev; leta 1931 jih je bilo 13.934.000 v letu 1932 pa 14.296.000. Ako se bo prebivalstvo povečevalo v tej meri, bo štela Jugoslavija leta 1960 dvajset milijonov ljudi. Mestnega prebivalstva je bilo leta

1921 15,7%, leta 1932 pa 18,6%. Po vaseh živi 81,4% prebivalstva. V Jugoslaviji zna pisati in čitati 5.481.000 ljudi. Imamo 163 gimnazij z 83.000 dijakih, 35 poljedelskih šol z 1400 učenci, 8 strokovno tehniških šol, 19 bogoslovij, tri visoke šole (univerze) itd. Obdelana površina zemlje je znašala l. 1933 štirinajst milijonov hektarov, napram 10,5 milijonom v letu 1920. Kmetijski pridelki so se povečali. Donos pšenice se je povečal od 11 milijonov met. stotov v letu 1920 na 26 milijonov v letu 1933. Vključ kmetijskemu napredku in porasta pridelkov je povprečen dohodek prebivalstva za polovico nižji. Povprečni dohodek enega prebivalca v letu 1925 je bil 5032 Din, v letu 1932 pa le 2032 Din. Posestnikov, ki plačujejo zemljorino (zemljiški davek) je okoli 4.327.000. Nekako 400.000 pa ne plačuje zemljorine, ker nimajo čistega katastralnega dohodka. 78% posestnikov zemlje ima komaj več kot po dva hektara.

Od skupnega števila posestnikov, poseduje 95 odstotkov 49 odstotkov površine koristnega zemljišča. Ostalih pet odstotkov pa 51 odstotkov dobre zemlje. 9800 posestnikov ima posestva nad 110 hektarjev; 6070 posestnikov po več kot 200 ha; 3020 več kot 1500 ha. Iz tega je razvidno, da ima 5% posestnikov več zemljišča kakor drugih 95 odstotkov posestnikov.

V 288 občinah donavske banovine se nahaja 79.864 poljedelskih delavcev brez koščka zemlje. (Računa se, da je v cel državi kakih 200.000 poljedelskih delavcev.) Teh 79.864 delavcev je bilo zaposleno 76 dni v celem letu. Mezde so bile po 22,27 din, kar zneso povprečno na dan 5,71 Din; računajoč celo leto. Ti ljudje imajo 32.700 družinskih članov, torej pride na vsako osebo dnevno 1,06 din (en dinar in 6 par), od katerih naj živi. V maju je bilo 58.363 nezaposlenih poljedelskih delavcev.

Iz navedenih podatkov se jasno vidi vsa beda delavstva, ki je izročeno na milost in nemilost grabljivemu kapitalizmu. Bogati posestniki velikih posestev se prav nič ne ozirajo na papežke okoliščine o ureditvi socialnih razmer v smislu pravice, pa jih tudi nihče na to ne opozarja. Tako je tudi z industriji. Naj bi tisti gospodje, ki pri nas zahtevajo od delavcev, da ublažimo borbo proti kapitalizmu, pomislili, da s tem povečujejo pekel delavskemu stanu in gladijo cesto komunizmu, ki jo zida moderni kapitalizem.

To je začetek! Začetek česa? Konca? Kakor vzameš. Boga so zapustili in Bog je zapustil nje.

Ali pa smo ob preobratu? Da tudi tu smol Svet govori danes s pesnikom: »Ne vem, kaj naj to pomeni«, ali »Kam naj se obrnem«. Clemenceau je rekel nekoč: Edina moč, ki še more rešiti Francijo, je evangelij. Kar velja za Francijo, velja tudi za ostale narode. V ta svet pada tedaj božja setev tako kot nekdanj. Ali naj pada kraj pota, naj se pokvari na kamnu, ali naj se zaduši v trnju? To se vprašajmo, delavci in delavke. Naša vera je sila, moč! Evangelij pove dovolj jasno: »Stvariteljska sila ne pride iz množice, temveč iz celic, v katerih klonijo enako misleči višjemu redu.« Celice naj bi bile božja setev na dobro zemljo. Morajo to biti! Vseskozi katoliške celice v vsakem delavskem krogu, v vsaki delavnici, v vsaki strokovni organizaciji, v vsaki delavski prosveti, in stokratni sad dobrote bo naš. Potem nam ne bo več treba moriti, postajati samomorilci, potem tudi ne bo več groba upanja!

(»Der Arbeiter«, glasilo »Mednarodne zveze kršč. transportnih delavcev«, Haag.)

† Jakob Savinšek

Duplica. Ni še dolgo, kar nas je zapustil naš Jakob Savinšek zaradi srčne kapi. Ob 5 je prišel še na delo, ob pol 7 pa je bil že mrtev. Zalostno je vplivala ta vest, ker vsi smo ga neizmerno ljubili. Bil je pošten in ponižen v življenju, veren in vdan Bogu. Bil je dober katoličan in zaveden delavec. — Kako je bil priljubljen vsem, je pokazal njegov pogreb. Od svojih sodelavcev je imel na zadnji poti štiri vence. Nad 300 sodelavcev in prijateljev ga je spremljalo iz Duplica na kamniško pokopališče na zadnji poti. — Ob odprtem grobu se je v imenu članstva skupine JSZ in delavstva Remčeve tovarne poslovil predsednik in obratni zaupnik Borc Mavricij. Poslednjič se mu je zahvalil za njegovo delavsko in krščansko doslednost. Kako težko ga bomo pogrešali ker nam je bil dober svetovalec, zvest tovariš in iskren prijatelj. — Dragi Jaka! Lahka naj Ti bo zemlja slovenska, sveti naj Ti večna luč, nad zvezdami pa nasvidenje. Družini in svojcem pa naše globoko sožalje.

Viničarji

Vabilo na redni občni zbor Viničarske kreditne zadruge r. z. z. o. z. Ljutomer, ki se bo vršil na binkoštni ponedeljek, dne 1. junija 1936, ob 9 dopoldne v pisarni zadruge v Ljutomeru št. 24, s sledečim dnevnim redom: 1. Čitanje zapisnika zadnjega občnega zbora. 2. Poročilo načelstva in nadzorstva. 3. Odobritev rač. zaključka za leto 1935. 4. Volitev nadzorstva. 5. Slučajnosti. — Ako bi ta občni zbor ob navednem času ne bil sklepljen, se bo vršil pol ure pozneje v istem prostoru in s istim dnevnim redom ob vsaki udeležbi drug občni zbor, ki bo veljavno sklepal brez ozira na število navzočih članov. Člani, udeležite se občnega zbora. — Odbor.

Iz Skotje Loke. Poročil se je 3. maja naš zvesti član in odbornik Anton Fojkar s tovarišico Mici Hribnik. Vsi tovariši in tovarišice jima želimo v novem stanu srečo in zdravje ter božji blagoslov.

Protituberkulozna borba in delavstvo

Ko se je začela organizirati pred leti v Sloveniji akcija proti tuberkulozi, smo si mnogi rekli: Težko, da more roditi ta akcija med delavstvom, zlasti med slabše plačanim, kake uspehe. Kjer primanjkuje v hiši kruha, tam so odprta vrata vsem boleznim, zlasti pa jetiki, ki je zvesta spremljevalka bede. Kjer stanuje v eni sobi mnogoštevilna rodbina, tam je o higijenskih predpisih težko govoriti.

Našim požrtvovalnim, vztrajnim in sposobnim organizatorjem in voditeljem akcije proti jetiki pa se je posrečilo, da so vzbudili v nas nevarnih žarek vere.

Kakor pri mnogih boleznih, tudi pri jetiki ni tiste ostre črte ločilnice med zdravim in bolno osebo, kakor si to navadni ljudje predstavljamo. Skoraj vsi, ki to čitamo, smo bili v nekem življenjskem razdobju že na jetiki bolni. Vendar je človeški organizem močan in v večini primerov bolezni sam premaga, tako da je bolnik niti ne opazi. Šele takrat postane jetika vsem vidna, kadar začnejo bolezenske klice v človeškem telesu prevladovati nad zdravimi.

Iz tega sledi: borba proti jetiki je tudi med siromašnimi sloji možna. Saj zmaga je tudi tu odporne sile človeškega telesa v tisoč in tisoč primerih.

Kaj pa je pri tem še potrebno? Potrebno je, da se odporne sile proti bolezni v slučaju potrebe pravočasno ojačajo. Potrebno je, da dobimo več pregleda čez potek jetičnih obolenj v začetnih dobah. Če borbo med boleznijo in zdravjem pravočasno zasledujemo, moremo sile, ki se bore proti bolezni, podpreti.

V šolah pregledujejo šolske otroke. Prav tako bi bilo treba pregledati od časa do časa tudi delavce po večjih tovarnah. Bolnega šoloobveznega otroka je treba poslati v otroško kolonijo in ga kolikor mogoče oprostiti od prenapornega dela v šoli. Na drugi strani je treba posvečati prehrani takega otroka prav posebno pažnjo. — Obolenega delavca je treba poslati pravočasno v okrevališče. — Vsi na jetiki oboleni niso nevarni za svojo okolico, ker more le tak bolnik svojo okolico okužiti, ki boleha na odprti jetiki. Ako se ugotovi, da boleha šoloobvezni otrok, delavec ali delavka na odprti jetiki, jih je treba poslati v sanatorij ali pa poskrbeti drugače za zdravstvene protiukrepe, da bolnik za svojo okolico ne bo nevaren.

To je zvezano že z velikimi, za sedaj čisto nepremagljivimi težavami. Ostali delavci in podjetja morajo priskočiti v takih primerih v dobro razumljenem lastnem interesu obolenemu delavcu na pomoč. — Velika in nepopravljiva škoda je,

da nimamo izvedenega zavarovanja zoper onemoglost. To zavarovanje bi omogočilo, da bi jetičen delavec po enem letu lečenja, ko je pomoči najbolj potreben, ne bil prepuščen samemu sebi.

Težko greši sama nad seboj družba, če dopušča, da mora na jetiki bolan, izgaran delavec od hiše do hiše beračiti! Ne le, da tako sploh ne more ozdraviti. Tak delavec je tudi vedno poklicen razširjevalec jetike. Taka nevarna obolenja bi morala imeti v bolnišniško podpornem sistemu prednost pred kratkotrajnimi. — Vse to bi se dalo napraviti brez kakih velikih sprememb v našem gospodarstvu. Za velike uspehe v borbi proti jetiki pa so potrebne seveda velike gospodarske in socialno politične spremembe.

Z naporom vseh se morajo ustvariti take mezdne razmere, da bodo mogli delavci in delavke od svojih mezd dostojno živeti. Tudi akcija proti tuberkulozi postavlja na vse, na delavce, podjetja in javne oblasti odločno zahtevo, da morajo pri nas postati mezde od 10, 15 dinarjev nedopustne!

~~~~~ Filip Uratnik.

Stavka pri Westnu v Celju

V sredo, 6. maja je v tovarni emajlne posode A. Westen v Celju izbruhnila stavka. V stavko je stopilo vse delavstvo. Povod temu je bil v glavnem ta, ker sta bili poslani na dopust dve delavki, ki sta pokvarili nekaj materiala. Vroč kri zaradi tega pa je povzročilo to, ker sta delavki prošili mojstra, naj bi se jima kazeno odpustila, ta pa je izjavil, naj se obrneta na obratnega inženerja. Obratni inženjer je nato izjavil, da lahko prideta na delo; ko sta pa prišli, ju je mojster odslovil, češ da imata dopust. Ker je mojster tudi drugače silno nepriljubljen zaradi nedostojnega obnašanja napram delavkam, so le-te precej ostro nastopile in viharno protestirale. Podjetje je radi tega spora, oziroma ker delavke niso takoj prijele za delo, samo ustavilo obrat. Zatem pa je v sredo zvečer zastavkalo vse delavstvo. Ostalo je kar v obratih in izjavilo, da ne zapusti prej tovarne, dokler podjetje ne kaznuje mojstra in ne sprejme teh delavk nazaj v delo.

V četrtek dopoldne bi se imela vršiti razprava in so dospeli v Celje inspektor dela in strokovni tajnik JSZ Rozman in tajnik Strok. komisije. Gospod Westen pa dopoldne delavskih zastopnikov ni hotel sprejeti, pač pa samo inspektorja dela. Popoldne je nato sprejel tudi delavsko delegacijo. Po 4 urnih pogajanjih se je dosegel naslednji sporazum:

»Radi nastale stavke v tovarni Westen dne 6. maja 1936 se je dosegel na sestanku dne 7. maja ob navzočnosti podpisanih sledeči sporazum: Zaradi stavke se ne bodo izvajale nikake konsekvence.

Gospod Kresnik se premesti v smislu izjave podjetja.

Obe delavki, ki sta bili kaznovani, nastopita delo istočasno z ostalimi delavci.

Plača je regulirana z zadnjim sporazumom, vendar je tvrdka pripravljena o tem še razpravljati.

Akord v emajlarni ni aktualen.

Zamuda časa vsled stavke se ne plača.

Skrajšanje delovnega časa se bo vršilo v smislu kolektivne pogodbe. O ostalih vprašanjih se bo vršila razprava v teku prihodnjega tedna.

Čim je delavstvo pristalo na ta sporazum, so ga zastopniki strokovnih organizacij in obratni zaupniki podpisali, delavstvo pa je z zadovoljstvom zapustilo tovarno.

Zadeva bi se po vsej verjetnosti dala na boljši način urediti, ako bi delavstvo pravilno nastopilo. Vendar pa je to resen dokaz, da se delavstvo ne pusti izigravati in izrabljati in da zna braniti svoje pravice. Seveda je za bodoče treba, da se take akcije pravilno izvedejo. Delavstvo se mora zavedati tega, da bo le organizirano in enotno moglo reševati slična vprašanja, zato je prav, ako vse delavstvo stopi v vrste organiziranega delavstva, da bo borba lažja in bolj učinkovita.

Število vajencev v obrti in trgovini

Trgovinski minister je izdal v sporazumu z ministrom za socialno politiko in narodno zdravje uredbu o številu vajencev v obrtnih delavnicah in trgovinah.

V trgovinah in obrti smejo biti istočasno v uku: en vajenec, če dela lastnik obrta sam ali z enim pomočnikom; dva vajenca, če je v obrtu zaposlenih 2 do 5 pomočnikov; 3 vajenci, če je v obrtu zaposlenih 6 do 10 pomočnikov; 4 vajenci, če je v obrtu zaposlenih več ko 10 pomočnikov. Več od 4 vajencev ne more biti istočasno v uku v nobeni trgovini ne obrti.

Če kolektivne pogodbe določajo večje omejitve vajencev, kakor odreja ta uredba, veljajo glede števila vajencev v obrtu, za katere je v veljavi kolektivna pogodba, omejitve, določene s to pogodbo.

V izrednih primerih sme ban po zasli-

Gosar: Kolektivizem?

Pod tem naslovom je napisal dr. A. Gosar malo knjižico, 122 strani obsegajočo razpravo o važnih vprašanjih naše dobe, o kolektivizmu. Kot sam navaja, mu je bila osnovna misel, »pokazati, kaj je prav za prav s kolektivizmom, ki pridobiva v naši dobi vedno več tal, ali je to res tisti družabni nazor in sestav, ki vodi v obljubljeni deželni občega blagostanja in prave resnične blaginje!« Pri razpravljanju se ne spušča toliko v modroslovno, svetovnonazorsko ocenjevanje in kritiko kolektivizma, temveč se omejuje predvsem na njegovo gospodarsko in socialno stran.

V uvodu ugotavlja pisatelj, da stopa vprašanje kolektivizma v naši dobi vedno bolj v ospredje in to važnost podčrta z dvema razlogoma: Na eni strani se domala vse naše življenje vsak dan bolj podružablja, kolektivizira in tako postaja vsak dan bolj skupna, družabna zadeva.

»Na drugi strani pa se vedno več ljudi tudi idejno usmerja v kolektivizem ter išče v njem rešitve iz sedanjega težkega položaja. Posebno mlajši rod, ki težave sodobnega družabnega življenja najbolj občuti, se v vedno večji meri oprijemlje kolektivistične miselnosti ter se zgrinja v komunistični tabor.«

Pisatelj želi v knjižici pokazati, kaj je na tem razvoju nujnega in dobrega ter kaj je na njem slabega in nesprejemljivega. V prvem poglavju razpravlja o kolektivizaciji življenja v naši dobi, o njenem obsegu in vzrokih. V drugem poglavju zavzema svoje stališče k temu, v koliko se kolektivizem približuje rešitvi glavnih družabnih problemov naše dobe in koliko se od nje oddaljuje. V tretjem poglavju pa potem očrtuje v splošnih potezih svoje mnenje in predloge k rešitvi težkih družabnih vprašanj, ki danes zahtevajo odločnega dela in veliko idealizma.

Potem ko očrta individualizem in kolektivizem kot dve dosledni in logični zamisli, ki predstavljata dve skrajnosti življenja, ugotavlja, da resnično življenje teče nekako v sredi med tema dvema skrajnostima. Skupno s Schwerom priznava v zgodovinskem razvoju človeške družbe nekaj ritma valovanja med individualističnim in kolektivističnim družabnim redom ter navaja za to več zgodovinskih zgledov. Med zunanjimi vzroki, ki nas ženejo v kolektivizem, obširno navaja mnogo zgledov od modernega gospodarstva in prometa, koncentracijo kapitala preko kartelov, koncernov, trustov, strokovnih organizacij in njih mednarodnih združenj do socialnega zavarovanja in političnih zvez kot je Društvo narodov. Omenja kolektivizacijo konzuma radi silnega naraščanja skupnih potreb. Svoje prvo poglavje zaključuje z ugotovitvijo: »Kakor je bil v najprimitivnejših kulturnih in gospodarskih prilikah nek kolektivizem naraven in povsem nujen, prav tako bo tudi v bodočem gospodarskem in družabnem redu nujno mnogo več skupnih in zato enotno po družabnih vidikih urejenih zadev, kot jih je bilo v dosedanjem individualističnem gospodarskem in družabnem sistemu.«

Po teh ugotovitvah navaja v drugem delu, da se poleg tega, stvarno utemeljenega prav za prav čisto nujnega razvoja »v naši dobi vedno bolj širi še drugo, pretežno čustveno kolektivistično ali večinoma kar komunistično razmišljanje«. Dr. Gosar navaja dva razloga: izraz nezadovoljstva z nemožnimi gospodarskimi in socialnimi razmerami, ki ne vidi drugega izhoda ali pa iz idejnih razlogov, iz globokega prepričanja, da je to socialni nazor bodočnosti. Potem ko zavrne možnost popolnega kolektivizma in ugotovi, da tega v resnici nihče neče, ugotavlja, da je »stvarno mogoč edinole kolektivizem v smislu porzavljanja industrije in drugih važnejših produk-

cijskih oziroma pridobitnih sredstev. To je kolektivizem oziroma bolj točno državni socializem, kakor so ga uvedli boljševiki po l. 1928 v dobi tako zvanih petletk.« Naštevata težave pri kolektivistični ureditvi gospodarstva ob zgledih ruskega delovanja. Posebej razpravlja o delavskem vprašanju v kolektivizmu in zaključuje z ugotovitvijo, da kolektivizem ne vodi k cilju.

Rešitev iz sedanjega položaja je po dr. G. nekje med skrajnim individualizmom in gospodarskim liberalizmom, pa med kolektivističnim oziroma povsem podružavljenim gospodarstvom. Prvi in najvažnejši pogoj za vsestransko zadovoljivo ureditev sodobne družbe vidi v tem, da se vse gospodarstvo kar najbolj podružabi. Iz tega izhaja zahteva, da se ravno najvažnejša in najpomembnejša gospodarska podjetja in panoge dosledno postavijo v službo celote. To naj bi se doseglo z zares enotnim in smotrnim narodnim gospodarskim vodstvom. Pri tem misli le na splošno narodno gospodarske in socialno politične smerice, v okviru katerih naj bi se vse gospodarstvo razvijalo. Konkretno upravljanje in vodstvo posameznih gospodarskih podjetij pa je naloga zase ter po mnenju pisatelja lahko ostane še vedno v znatni meri zgolj privatna, zasebna zadeva podjetnikov. Osnovni problem uspešne organizacije narodnega gospodarstva, ki bi tvorilo temelj prosovnosti, je v tem, stvari urediti tako, da bodo vsi udeleženci poedinih gospodarskih panog in podjetij v lastnem interesu tako ravnali, kakor zahteva obči nar. gosp. program. Primerno bi se morala preurediti politična organizacija države in konsum, ker mora vse voditi ena sama vrhovna oblast, pri vrhovni politični oblasti morajo biti na primeren način in z zadostnim vplivom udeleženi vsi organi narodnega gospodarskega vodstva. Politična organizacija države in konsum mora biti zasnovana tako, da vsaka teritorialna enota n. pr.

šanju delavskih in poslodavskih zbornic zvišati dovoljeno število vajencev za poedino stroko.

Število pomočnikov se izračuna po tem, koliko pomočnikov je bilo povprečno zaposlenih (najmanj 4 tedne) v dotičnem obdobju zadnje leto. Če se število pomočnikov kasneje zmanjša, ostanejo vsi vajenci v uku.

Za dobo 6 mesecev, računajoč od dneva izdaje pooblastila ali dovoljenja, ne smejo lastniki obrta sprejeti več ko enega vajenca.

Če lastnik obrta sam dela ali z enim pomočnikom, lahko sprejme le enega vajenca v uk, če bi prvi po pogodbi končal svoje učenje v šestih mesecih.

Če je vajenčevo razmerje prenehalo pred koncem pogodbenega učnega roka, lastnik obrta je pa nato sprejel drugega vajenca, sme čez določeno

število sprejeti ponovno prejšnjega vajenca samo tedaj, če je vajenčevo razmerje prenehalo zaradi bolezni ali česa podobnega.

Trgovci brez posebne izobrazbe, ki izvršujejo obrt po usposobljenem poslovojni, sploh ne smejo imeti vajencev.

Za vajence, ki so že v uku, ne veljajo omejitve, predpisane s to uredbo in morejo dovršiti svojo učno dobo ne oziraje se na število zaposlenih pomočnikov v dotičnem obdobju.

Dokler število vajencev ne pade na sorazmerje, določeno v tej uredbi, ne morejo lastniki obrta v primerih iz prvega odstavka sklepati pogodb za sprejem novih vajencev.

Ta uredba velja za vse obrate in delavnice, tudi za tiste, ki ne spadajo pod obrtni zakon.

Kršitve teh predpisov se kaznujejo s denarno kaznijo od 50 do 6000 Din.

DROBNE VESTI

Dr. Korošec je govoril v nedeljo 10. t. m. v Ljubljani na banovinski konferenci JRZ. Med drugim je podal tudi sledeče važne in značilne izjave: Govoreč o izidu volitev v Franciji, kjer je zmaga levice, je zavzel k temu izidu svoje stališče in dejal: »Francija nam ne sme biti vzor. Mi smo narod, ki noče živeti v politični in gospodarski diktaturi, marveč v politični in gospodarski demokraciji.« — O naši notranji politiki je dejal: »Velika, žalostna in usodna je zabloda, če se politična vprašanja rešujejo z revolverji, z nasiljem. Naše zdravilo mora biti zdrava demokracija. Kdor pa hoče zdravo demokracijo, mora iz političnega življenja izločiti vsako nasilje. Ne smejo se streljati nasprotniki in uničevati njihova imovina. Tako postopanje ni samo nekrščansko, ni samo skrajno nekulturno, marveč je zanikanje vsakega zdravega političnega življenja. Na tak način ne bomo prišli naprej, marveč se bomo vedno bolj pogrezali v medsebojno mržnjo. Vsakemu, ki uvaja tako šolo v naše politično življenje, se bo to prej ali slej kruto maščevalo.« — Danes se toliko govori o potrebi medsebojnega sporazuma. Kako pa naj pridemo do iskrene sporazuma, če se z nasiljem in napadi ne dopuščamo, da med nami izgine vsako samoljubje. Iz našega političnega življenja pa moramo izključiti tudi vsako laž. So pri nas posebne kubinje, v katerih pokvarjeni ljudje pripravljajo in kuhajo najgorostasnejše lažne vesti o vsakem, ki je tem ljudem in njihovim ciljem nasproten ali vsaj nenaklonjen. Ti krogi sploh nimajo vesti.« —

občina, okraj, dežela samostojno upravlja vse lastne zadeve. Nadaljna naloga je vsestranska obširna socialna zakonodaja, ki se mora dosledno izvajati.

Vse smoteno nar. gosp. vodstvo in intenzivna soc. pol. ni mogoča, »ako se dosedanja premoč velekapitala ne stre ali vsaj močno omeji.« Najbolj kočljivo in najtežje vprašanje je, kdo naj prevzame najvažnejša produkcijska sredstva in podjetja, ki bi jih bilo v interesu celote odtegniti zasebnemu velekapitalu. Pri vprašanju evolucije ali preobrata, ki naj zlomi kapitalistično premoč, priznava, da je treba računati z močnim odporom vseh tistih, ki žanjejo v sedanjem gospodarskem in družabnem redu njegove najboljše sadove. »Vendar se ne da dvomiti, da smo dolžni poskusiti in vse storiti, da bi ta cilj dosegli rednim potom, v redni, organizirani borbi.« Zanikuje uspešnost revolucionarnega preobrata iz razloga, ker bi tudi po njem bil dosežen samo politični uspeh, ostali pa bi nerešeni vsi problemi smotrene gospodarske in socialne organizacije družbe, ker tako rekoč čez noč ni mogoče ustvariti novega družabnega reda. Zaradi tega »resnično ni druge poti, ki bi vodila do izboljšanja družabnih razmer, kot podrobno, smoteno pa vztrajno in živahno delo za uresničenje določenega socialnega programa. Seveda, ako ta pot smotrenega in vztrajnega dela in borbe ne bi vodila do zaželenega cilja, potem si življenje samo, ne glede na teorijo, poišče drugo, nasilno pot, ki pa zahteva vedno tudi veliko žrtev. Glavno in odločilno pa je spoznanje, da nas tudi morebitna revolucija ne odveže in nas ne more odvezati nalog in dolžnosti, ki bi jih morali izpolniti, ako bi hoteli doseči svoj cilj z evolucijo.« — Vsebinska knjižnica, »katere kratko vsebino smo navedli, je aktualna, ker so vprašanja, ki jih sproža, sodobna. Knjižico je založila Družba sv. Mohorja v Celju. J.

Dr. Korošec je na naslov takih ljudi uporabil nato še hujše besede.

Društvo narodov, ki sedaj zboruje, ima nalogo skleniti, ali da se sankcije nadaljujejo, ali pa da se ukinejo. Mussolini sedaj že neznansko pritiska, da bi se sankcije ukinele. Kajti v gospodarskem pogledu je Italija danes že skoro živ mrtič. Italijanski izvoz je padel v štirih mesecih od lanskih 17 na letošnjih 6 milijard z. dolarjev. Rezerva zlata je padla v enem letu od 6 milijard na 2 milijardi lir. In dokler ni abesinski račun med velesilami likvidiran, tako dolgo mora Italija držati v Abesiniji vseh 300.000 mož in toliko časa se bodo praznile zlate kleti italijanske Narodne banke.

2000 »Tivarjevih« delavcev v Varaždinu še vedno štrajka. Vršila so se ponovna pogajanja, a je podjetje nepopustljivo. Delavstvo je odločeno bojevati borbo do kraja. Veliko nezadovoljstvo pa je nastalo radi trdovratnosti podjetja tudi med ostalim prebivalstvom. Delavstvo je potrošilo na mesec okoli 2 milijona dinarjev in izostanek tega denarja se že občuti v vseh slojih. Pa tudi podjetje samo ima že sedaj večmilijonsko škodo; kolikoli imajo večino delnic v rokah češki kapitalisti.

V štrajk so stopili delavci pri gradbi unske železniške proge v sektorju Knin. Od 600 delavcev je dobivalo 75 odst. izmed njih za 10—11 urno delo na dan 13 do 15 dinarjev, torej 1.30 Din na uro. Delavci so zahtevali samo, da se jim plača po 2 Din na uro! Poslodavci so pristali le na 1,75 Din na uro. Delavci se niso udali. Podjetniki so dobili nove delavce, a kmalu so se tudi ti pridružili stavkujočim.

Splošna stavka po vsej državi je izbruhnila v Grčiji. Tobačni delavci v Solunu so stavkali v borbi za zvišanje plač že več dni brezuspešno. Da jih podpro, so strokovne organizacije proglasile splošno stavko v Solunu. Oblast je takoj ostro nastopila proti stavkujočim in pri demonstraciji 6000 stavkujočih je policija streljala v živo. Bilo je več mrtvih in mnogo ranjenih. Ti dogodki so dvignili delavstvo tudi po ostalih industrijskih krajih in je v znak protesta ustavilo vse delo. Trenutno se je položaj zelo zaostрил. Predsednik največje grške stranke Sofulis, ki je obenem predsednik parlamenta je protestiral proti preostremu nastopu policije. Nemirna so vsa industrijska središča. Vlada pripravlja mobilizacijo prometnih uslužbencev, živlencev itd.

Italijanski kralj — abesinski cesar — tako je razglasil Mussolini v noči od sobote na nedeljo vsej Italiji — konec Abesinije. Maršal Badoglio je abesinski podkralj. »Fašistična Italija ustanavlja znova stari rimski imperij«, je dejal niktator. »Naše osvojitve bomo branili tudi z orožjem proti vsakomur.« Italijani že vtikajo Abesince v italijanske vojaške suknje; rekrutirali jih bodo več stotisoč in izvežbali, da bodo potem oni sami pod komando italijanskih oficirjev skrbeli za »javno varnost in red« v deželi. Dotlej pa bodo zavzeli še ostale kraje ogromne dežele.

Balkanski sporazum in Mala antanta sta končala zasedanje v Beogradu. Podpisnice balkanskega sporazuma so si z izpremembo dodatnih zapisnikov še bolj zagotovile nedotakljivost sedanjih meja, v primeru potrebe pa diplomatsko in tudi vojaško pomoč. Zlasti se je v tem smislu uredilo med Jugoslavijo in Grčijo viseče vprašanje glede Albanije. Tudi v slučaju nevarnosti s te strani je dogovorjena popolna medsebojna pomoč. — Mala antanta je postala spričo habsburške

To in ono

Iz centrale. Tovariš tajnik Joško Rozman je odpotoval ta teden na sejo predsedstva kršč. kovinarske internacionale, ki se bo vršila v Chur-u v Švici. Dalje se bo udeležil tudi seje predsedstva naše internacionale, ki se bo vršila v Luxemburgu v dneh 22. in 23. t. m. V Ljubljano se bo tov. Rozman vrnil 24. t. m.

Jesenice. Za mesec maj 1936 se odreja sledeči vrstni red zdravniške službe ob nedeljah in praznikih, ki velja za vse družinske pripadnike brez razlike na njih bivališče in sicer: 17. maja: g. dr. Kogoj Frančišek, 21. maja: g. dr. Čeh Milan, 24. maja: g. dr. Kogoj Frančišek, 31. maja: g. dr. Čeh Milan.

Zahvala. Ob težki izgubi najinega nadvse ljubljenega sina Viktorja, ki je postal žrtev dela v kemični tovarni v Gaberjah pri Celju, sva prejela podpisana 500 Din podpore, katere je zbralo delavstvo kemične tovarne in cinkarne. Vsem darovalcem se za velikodušen dar prav prisrčno zahvaljujemo. Posebej se zahvaljujemo delavstvu za darovane 3 vence na grob pokojnega. Vsem Bog plačaj! — Anton in Marija Rijavec, Celje.

Zopet eden. Drug za drugim legajo v grob naši prvi pionirji. V soboto je umrl v Ljubljani **Jakob Golmajer**, mož, ki je zelo živahno in pridno sodeloval med prvimi Krekovimi sodelavci. Veliko let je bil sedaj sluga na državni trgovski šoli. Rajniki je bil vse skozi v službi vreden in marljiv, v družbi pa doberhoten in zvest tovariš. Naj mu Vsemogočni v večnosti obilno poplača vse dobro, ki ga je v življenju skazoval pomoči potrebnim. Preostalim naše iskreno sožalje!

Lep napredek knjižnice Delavske zbornice. Ljubljana: V prvem četrtletju 1936 je imela knjižnica tale promet: izposojenih knjig 20.766, slovenskih 9.741, srbohrv. 500, nemških 10.356, drugih 169. Tako je 9.860 obiskovalcem izposodila 607 knjig več kakor lani v istem razdobju. — Mariborska knjižnica je izposodila v istem času: vseh knjig 14.524, slovenskih 5.764, srbohrv. 427, nemških 8.076, drugih 147. V primeri z istim razdobjem v preteklem letu je izposodila 1.125 knjig več. Znanstvenih knjig je izposodila ljubljanska knjižnica 1.865, mariborska s 728 knjigami zaostaja za njo.

Združena opozicija je imela zborovanje v Sumadiji. Govoril je med drugimi tudi dr. Ikonč, ki je izvajal: »Nima smisla govoriti o državljskih pravicah in svobodi kot o pogojih normalnega političnega življenja, a ne hiteti pri delu, di se dežela otrese verig, v katere so jo uklenili režimi, osnovani na nasilju. Ne velja, deklarirati o razumni štednji, o vsestranskem dvigu siromašnih slojev, pri tem pa ne imeti poguma in odločnosti pogledati stvarnosti v oči ter rešiti vprašanja, ki groze, da bodo državo gospodarsko še bolj izžepala in ljudstvo politično še bolj ponižala. Ne velja pripovedovanje o načrtnem gospodarstvu zraven pa zmajevati z rameni pred strašnimi posledicami močnih kartelov, bančnih in finančnih klik, ki izkoriščajo konzumenta na vasi in v mestu. Kdor misli, da obnovi in prečisti naše politično življenje, ne bo napravil nič, če ne bo preiskal vsega našega povojnega življenja, če ne bo otrese prahu z aktov, ki krijejo umazana dejanja in brezobzirne obogatitve posameznikov na škodo skupnosti in če teh krivcev, katere že davno lovi kazenski zakon, ne izroči sodišču.«

nevarnosti in morebitne madžarske oborožitve še tesnejši politični blok. Z belgrajskim sestankom so vsaj posredno preklicane vse tiste vesti, ki so jih nasprotniki širili, da Mala antanta ni enotna, da se Jugoslavija v nasprotju s Čehi in Romuni približuje Nemčiji itd.

Vsemu delavstvu v vednost!

Prevel sem trgovino pri »Lavdanu«.
Za nizke cene in točno postrežbo jamči

Finžgar Rado

trgovina z mešanim blagom

Skofja Loka :: Spodnji trg št. 37.

Nabavljajte svoje potrebščine pri trvdkah, ki inserirajo v naši »Delavski Pravici«!